

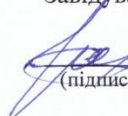
Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій
Кафедра правоохоронної діяльності та загальноправових
дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

Муніципальне право

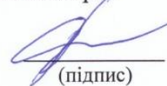
ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 О.Ф.Козинець
(підпис) (прізвище та ініціали)

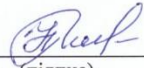
«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Нітченко А.Г. доцент, к.іст.наук., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін
(назва кафедри)

Протокол від «01» вересня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:
(підпис)

Шакун Н.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова (BK 25)
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	4 рік навчання, 7 семестр
Викладач (-і)	ОП «Аналітика суспільно-політичних процесів» Черненко М.П., доцент, к.ю.н. Нітченко А.Г., доцент, к.іст.наук.
Профайл викладача (-ів)	https://tidp.stu.cn.ua/chernenok-maksym-petrovych/ https://tidp.stu.cn.ua/nitchenko-alla-grygorivna/
Контакти викладача	chernenok@stu.cn.ua alla-nitchenko@stu.sn.ua

2. Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Муніципальне право» є вибіркоvim компонентом ОП «Аналітика суспільно-політичних процесів» з циклу професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 033 «Філософія». Предметом даного курсу є вивчення національної системи муніципального права.

3. Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про процеси становлення, еволюцію та функціонування системи місцевого самоврядування в Україні.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути або розширити такі загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою:

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК17. Здатність визначати та формулювати ключові проблеми, пов'язані з розвитком об'єднаних територіальних громад, критично мислити при обґрунтуванні, прийнятті рішень та реалізації програм їх розвитку.

4. Результати навчання. Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають досягти або вдосконалити такі програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньо-професійною програмою:

ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

5. Пререквізити. Успішне засвоєння курсу «Муніципальне право» ґрунтується на знаннях, отриманих ЗВО під час опанування дисципліни «Правознавство» на рівні середньої школи.

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні заняття	20
Самостійна робота	80
Всього кредитів	4 (120)

Форма проведення занять – лекційні, практичні заняття, самостійна робота з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Тема 1. Муніципальне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна

Муніципальне право як галузь права. Поняття, предмет та методи муніципального права. Система муніципального права України, муніципально-правові норми та інститути. Муніципально-правові відносини: поняття, види, зміст. Функції муніципального права. Джерела муніципального права.

Муніципальне право як наука. Поняття, предмет та система науки муніципального права. Методологія науки муніципального права. Джерела науки муніципального права.

Муніципальне право як навчальна дисципліна. Поняття, предмет і завдання муніципального права як навчальної дисципліни. Система навчальної дисципліни

муніципального права. Місце муніципального права в системі навчальних дисциплін юридичного профілю

Тема 2. Основні теорії та моделі місцевого самоврядування

Теорії місцевого самоврядування: вільних громад, громадівська, державницька, соціального обслуговування, дуалізму муніципального управління.

Моделі місцевого самоврядування: європейська, англо-американська, новітня.

Історія муніципального права України. Роль муніципального права в процесі становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Тема 3. Конституційно-правові основи та міжнародні стандарти місцевого самоврядування

Поняття та система місцевого самоврядування. Основні принципи місцевого самоврядування: правової, організаційної, матеріально-фінансової самостійності, територіальності, субсидіарності, державної підтримки та гарантії.

Місцеве самоврядування і міжнародно-правова регламентація його діяльності. Поняття міжнародних стандартів місцевого самоврядування та їх правова природа. Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 р. Всесвітня декларація місцевого самоврядування 1985 р. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р. Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні 2003 р. Особливості впровадження європейських стандартів у законодавство України.

Тема 4. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування

Поняття та ознаки територіальної громади. Історія становлення та розвитку територіальних громад на етнічних українських землях. Вплив політико-адміністративних чинників на формування територіальних громад та розвиток стійких внутрішніх зв'язків їх членів. Юридичний та фактичний статус територіальних громад в Україні. Правосуб'єктність територіальної громади. Види територіальних громад: основні (базові) факультативні (асоційованого рівня). Відмінності між окремими видами територіальних громад.

Основні функції та повноваження територіальної громади. Виключні повноваження територіальної громади. Основні форми волевиявлення територіальної громади: місцеві вибори, місцевий референдум, загальні збори, місцева ініціатива, громадські слухання, дорадче опитування.

Статут територіальної громади. Інші акти статутного права. Проблеми оптимізації територіальних громад.

Порядок об'єднання територіальних громад. Принцип муніципального унітаризму та муніципального федералізму. Суб'єкти добровільного об'єднання територіальних громад. Основні умови та порядок добровільного об'єднання територіальних громад..

Співробітництво територіальних громад. Принципи співробітництва територіальних громад. Суб'єкти та сфери співробітництва територіальних громад. Порядок організації співробітництва територіальних громад. Форми співробітництва територіальних громад. Державне фінансування, стимулювання та моніторинг співробітництва територіальних громад. Припинення співробітництва територіальних громад.

Тема 5. Порядок формування, форми організації роботи місцевих рад

Поняття місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Місцевий (базовий) та регіональний рівні рад, їх особливості. Порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування (на прикладі Чернігівської області). Структура місцевої ради (на прикладі Чернігівської місцевої ради). Особливості політико-правової природи мандата депутата місцевої ради.

Поняття форм і методів діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Сесійна та комісійна форми діяльності місцевих рад. Форми і методи роботи постійних комісій місцевих рад. Форми й методи роботи тимчасових контрольних комісій рад. Форми і методи роботи депутатів місцевих рад.

Особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування. Акти місцевих рад. Процедури прийняття актів органів місцевого самоврядування та сільських,

селищних, міських голів на час дії воєнного стану. Правова експертиза проєктів актів місцевого самоврядування.

Тема 6. Правовий статус сільських, селищних, міських голів, (голів об'єднаних територіальних громад), старост та виконавчих органів місцевого самоврядування

Правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради. Вимоги, які пред'являються до кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови. Статус голів районної, обласної, районної у місті ради. Статус голів міст Києва і Севастополя: специфіка статусу, повноваження.

Правовий статус виконавчих органів місцевого самоврядування. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад (на прикладі Чернігівської області). Організація роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті ради. Складання, затвердження та виконання планів роботи виконкому. Порядок підготовки та проведення засідань виконкому. Правові акти виконавчих органів рад. Порядок підготовки, введення в дію, призупинення дії рішення виконкому, його скасування. Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад.

Тема 7. Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування

Поняття та ознаки муніципальної служби. Принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус службовців місцевого самоврядування. Проходження служби в органах місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування.

Змістовний модуль 3. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Тема 8. Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Засади взаємодії з місцевими органами виконавчої влади

Поняття та види повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Власні, делеговані, виключні повноваження органів місцевого самоврядування та особливості їх реалізації.

Основні засади делегування повноважень у сфері місцевого самоврядування. Контроль за виконанням делегованих повноважень у сфері місцевого самоврядування. Співвідношення повноважень представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування. Особливості реалізації повноважень посадових осіб місцевого самоврядування при вирішенні питань місцевого значення під час воєнного стану.

Дострокове припинення повноваження ради. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної, обласної, районної у місті ради. Дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення.

Міське самоврядування і державне управління. Розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування: форми, методи, критерії. Правова природа влади, яка здійснюється на місцевому рівні. Спільне та відмінне у правовій природі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади.

Змістовний модуль 4. Гарантії місцевого самоврядування та відповідальність суб'єктів муніципально-правових відносин

Тема 9. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування

Юридичні основи матеріально-фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Поняття та значення матеріально-фінансових основ. Принципи правового регулювання.

Правовий режим об'єктів комунальної власності. Види та склад об'єктів. – Повноваження органів місцевого самоврядування щодо управління.

Сутність та структура місцевих фінансів. Доходи і видатки місцевих бюджетів. Роль місцевих податків і зборів.

Фінансова автономія місцевого самоврядування. Поняття та правові гарантії. Механізми забезпечення фінансової самостійності.

Тема 10. Гарантії та муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Поняття гарантій місцевого самоврядування та їх система. Загальні та спеціальні (правові) гарантії місцевого самоврядування. Обов'язковість виконання актів та законних вимог органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Заборона обмежувати права місцевого самоврядування.

Поняття та види відповідальності у муніципальному праві. Підстави відповідальності. Форми відповідальності у муніципальному праві. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою, юридичними та фізичними особами. Відповідальність органу самоорганізації населення та його посадових осіб.

Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. Захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України. Захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції.

Тематика лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Муніципальне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна	2
2	Основні теорії та моделі місцевого самоврядування	2
3	Конституційно-правові основи та міжнародні стандарти місцевого самоврядування	2
4	Територіальна громада – основа місцевого самоврядування	2
5	Порядок формування, форми організації роботи місцевих рад	2
6	Правовий статус сільських, селищних, міських голів, (голів об'єднаних територіальних громад), старост та виконавчих органів місцевого самоврядування	2
7	Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування	2
8	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Засади взаємодії з місцевими органами виконавчої влади	2
9	Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування	2
10	Гарантії та муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2
Разом		20

Тематика практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Муніципальне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна	2
2	Основні теорії та моделі місцевого самоврядування	2
3	Конституційно-правові основи та міжнародні стандарти місцевого самоврядування	2
4	Територіальна громада – основа місцевого самоврядування	2
5	Порядок формування, форми організації роботи місцевих рад	2
6	Правовий статус сільських, селищних, міських голів, (голів об'єднаних територіальних громад), старост та виконавчих органів місцевого самоврядування	2

7	Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування	2
8	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Засади взаємодії з місцевими органами виконавчої влади	2
9	Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування	2
10	Гарантії та муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2
Разом		20

Тематика самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Муніципальне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна	8
2	Основні теорії та моделі місцевого самоврядування	8
3	Конституційно-правові основи та міжнародні стандарти місцевого самоврядування	8
4	Територіальна громада – основа місцевого самоврядування	8
5	Порядок формування, форми організації роботи місцевих рад	8
6	Правовий статус сільських, селищних, міських голів, (голів об'єднаних територіальних громад), старост та виконавчих органів місцевого самоврядування	8
7	Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування	8
8	Загальна характеристика повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Засади взаємодії з місцевими органами виконавчої влади	8
9	Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування	8
10	Гарантії та муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	8
Разом		80

8. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання результатів навчання ЗВО з курсу «Муніципальне право» здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань ЗВО НУ «Чернігівська політехніка» і охоплює: – поточний контроль – 60 балів (60%) (робота на семінарському (практичному) занятті – до 25 балів, самостійна робота – до 6 балів, модульні контрольні роботи – до 10 балів, тестування – до 10 балів, виконання індивідуального завдання – до 15 балів) – підсумковий контроль (екзамен) – до 40 балів (40%). Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (тестування) – 20 балів; завдання на оцінювання практичних навичок (аналітичне завдання) – 10 балів; завдання на оцінювання професійних вмінь (ситуаційне завдання) – 10 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60 балів.
--	--

Вимоги до виконання індивідуальних завдань: реферат, індивідуальна дослідна робота, доповідь, тези наукової доповіді або наукової статті	Критерії виконання індивідуальних завдань: реферату, індивідуально-дослідної роботи, доповіді - 5 балів – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані, письмова робота містить вступ, основну частину, висновки і список літератури, оформлення реферату відповідає вимогам; - 4 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані, письмова робота містить вступ, основну частину, висновки, проте список літератури є недостатнім, оформлення відповідає вимогам; - 3 бали – матеріал викладений недостатньо повно, письмова робота не містить вступу, висновки не достатньо аргументовані, обґрунтовані та/або не стосуються усіх поставлених завдань, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам; - 1-2 бали – викладений матеріал неповним, письмова робота не містить вступу, основна частина не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам. Підготовка та публікація тез наукової доповіді (у матеріалах науково-практичної конференції) або наукової статті, оформлюються згідно із вимогами редакційних відділів відповідних видань і подаються науковому керівнику, а після його рецензії – до редакційно-видавничого відділу; підготовку наукової роботи в межах тематики програми з дисципліни для участі у конкурсі студентських наукових робіт (робота оформлюється відповідно до вимог оргкомітету конкурсу і подається на конкурс з рецензією наукового керівника); підготовку доповіді і виступ з нею на засіданні наукового гуртка (загальний обсяг – до 10 с.). Всі види самостійної та індивідуально-дослідної роботи ЗВО проходять перевірку на плагіат. У разі виявлення ідентичних робіт, усі вони не зараховуються, у т.ч. ті, які були вже захищені. Підставою є несамостійний характер виконання роботи.
Практичні (семінарські) заняття	Критерії оцінювання участі у семінарському (практичному) занятті (активність роботи, відповідь з питань практичного заняття, оцінюються в 5, 4, 3, 2, 1, 0 балів, зокрема: - 5 балів – ЗВО у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, виявляє розуміння історичних процесів еволюції муніципального права, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, може аналізувати юридичні факти, здатний презентувати власне розуміння, оцінку юридичних фактів, має досить міцні навички роботи з Конституцією України, основними нормативно-правовими актами. - 4 бали – ЗВО вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і

джерел), узагальнює окремі факти і формулює висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, конституції; може дати порівняльну характеристику юридичних фактів, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнює та застосовує набуті знання.

- 3 бали - ЗВО засвоїв навчальний матеріал частково (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел) але прогалини не носять істотного характеру, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, конституції, нормативно-правових актів; може дати порівняльну характеристику юридичних фактів, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнює та застосовує набуті знання, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо.

- 2 бали – ЗВО загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стислу характеристику питання, загалом правильно розуміє юридичні терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка.

- 1 бал – ЗВО за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

- 0 балів – ЗВО не готовий до семінарського (практичного) заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито.

Доповнення до відповіді, запитання доповідачу на семінарському (практичному) практичному занятті оцінюється до 2-х балів.

Суттєве доповнення до відповіді основного доповідача, яке ґрунтується на ознайомленні з монографічною, науковою літературою - 2 бали.

Задані запитання доповідачу, які є не просто уточнюючими, а які мають дискусійний характер - 1 бал.

Опитування кожного ЗВО повинно бути проведено не менше ніж 3-4 рази на протязі семестру за умови регулярного відвідування здобувачем різних видів аудиторних занять.

Критерії виконання тестових завдань:

- 3 бали – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань;

- 2 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань;

- 1 бал – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань;

- 0,5 балів – ЗВО дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми.

Критерії вирішення задач з муніципального права, написання юридичного диктанту:

- 3 бали – точна та повна відповідь;

	- 2 бали – точні відповіді та недостатньо повне пояснення рішення задачі / точні відповіді та недостатньо повне пояснення терміну; - 1 бал – не зовсім точне рішення задачі / не зовсім точні відповіді на всі терміни диктанту; - 0 бали – ЗВО намагався дати відповіді, але показав незадовільний рівень знань з теми.
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання всіх видів навчальної роботи передбачених робочою програмою, та набрання мінімально необхідної кількості балів (20). У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, він буде мати академічну заборгованість, яку має право ліквідувати у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocziuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
<i>Змістовий модуль 1. Загальна теорія муніципального права</i>		0...15
1	Усні відповіді на практичних заняттях	0...5
2	Вирішення тестових завдань, задач з муніципального права/написання юридичного диктанту	0...3
3	Написання рефератів, доповідей, есе, реферування, захист презентацій	0...5
4	Доповнення, запитання доповідачу на практичному занятті	0...2
<i>Змістовий модуль 2. Функціонування інститутів муніципального права</i>		0...15
1	Усні відповіді на практичних заняттях	0...5
2	Вирішення тестових завдань, задач з муніципального права/написання юридичного диктанту	0...3
3	Написання рефератів, доповідей, есе, реферування, захист презентацій	0...5
4	Доповнення, запитання доповідачу на практичному занятті	0...2
<i>Змістовий модуль 3. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування</i>		0...15
1	Усні відповіді на практичних заняттях	0...5
2	Вирішення тестових завдань, задач з муніципального права/написання юридичного диктанту	0...3

3	Написання рефератів, доповідей, есе, реферування, захист презентацій	0...5
4	Доповнення, запитання доповідачу на практичному занятті	0...2
Змістовий модуль 4. Гарантії місцевого самоврядування та відповідальність суб`єктів муніципально-правових відносин		0...15
1	Усні відповіді на практичних заняттях	0...5
2	Вирішення тестових завдань, задач з муніципального права/написання юридичного диктанту	0...3
3	Написання рефератів, доповідей, есе, реферування, захист презентацій	0...5
4	Доповнення, запитання доповідачу на практичному занятті	0...2
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (Диференційований залік)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення.

Мультимедійний проєктор; ноутбук викладача; система відеоконференцз'язку MS Teams (для дистанційного або змішаного навчання); навчальна платформа Moodle; офісні програми: Microsoft Office або Google Workspace; програми для створення презентацій: PowerPoint, Canva; системи для тестування та опитувань: Kahoot, Mentimeter; правові бази даних: наприклад, Законодавство України (zakon.rada.gov.ua)

10. Політики курсу.

Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати диференційований залік.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні заняття або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ “Чернігівська політехніка”»](#). Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної

оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний диференційований залік складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання **принципів відвідування занять** у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#).

Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету/онлайн у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Роботи, які здаються із порушенням дедлайнів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Порядок ліквідації академічної заборгованості визначено в «Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішеннями Вченої ради та наказів ректора) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>

Політика користування ноутбуками/планшетами/смартфонами.

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, оскільки дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Освітній процес базується на академічній доброчесності.

Згідно з «Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка», від 31.05.2021 р. №100. <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> вивчення дисципліни базується на принципах взаємної поваги й довіри викладача та здобувача вищої освіти, рівноправності й толерантності.

Підготовлені здобувачем вищої освіти види робіт повинні відповідати загальноприйнятим нормам етичної поведінки.

Основними формами порушення академічної доброчесності є: - академічний плагіат; - самоплагіат; - фабрикація; - фальсифікація; - списування; - обман; - хабарництво; - необ'єктивне оцінювання.

Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей є обов'язковими. Якщо буде виявлено ознаки академічної недоброчесності, - роботи не зараховуються.

Від дотримання принципів академічної доброчесності залежить оцінювання, а саме, бали можуть бути анульовані або знижені за порушення.

Правила перезарахування кредитів

Відповідно до «Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (діє з 16.09.2022) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/poryadok-vyznachennya-akademichnoi-riznyczy-ta-vyznannya-rezultativ-poperednogo-navchannya.pdf> рішення щодо перезарахування може бути прийнято за умов, якщо:

- назви навчальних дисциплін ідентичні або мають незначну стилістичну відмінність, але обсяги, змістова частина навчальних програм та результати навчання не відрізняються;
- кількість кредитів, відведена на вивчення навчальної дисципліни відрізняється менше, ніж на 25%.

При цьому диференційований залік може бути зарахований як екзамен, з відповідною оцінкою за шкалою ЄКТС; недиференційований залік може бути зарахований як диференційований залік, з оцінкою за шкалою ЄКТС не менше «С» – 75 балів (добре).

При перезарахуванні дисципліни зберігається раніше здобута позитивна оцінка. Перескладання іспитів (диференційованих заліків) з дисципліни з метою підвищення оцінки, визначеної в документах виданих здобувачу вищої освіти за попереднім місцем навчання, не дозволяється.

Якщо оцінка з дисципліни складається з декількох оцінок за окремі семестри або з оцінок декількох модулів, то здобувачу вищої освіти виставляється середньозважена оцінка успішності з урахуванням обсягів відповідних складових навчальної дисципліни.

За необхідності (зокрема, у випадку, якщо у документах виданих здобувачу вищої освіти за попереднім місцем навчання, містяться результати навчання тільки за національною шкалою оцінювання) оцінка приводиться у відповідність до діючої в Університеті шкали оцінювання наступним чином: «задовільно» – 68 балів (D), «добре» – 83 бали (B), «відмінно» – 95 балів (A).

Відповідно до «Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУ «Чернігівська політехніка»» від 31 серпня 2020 р. (зі змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 22.02.2021, протокол №2, та наказом ректора № 30 від 22.02.2021; від 29.03.2021, протокол №3, та наказом ректора № 60 від 29.03.2021) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnogo-proczesu.pdf> відбувається визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у закладі вищої освіти-партнері.

Політика оскарження результатів контрольних заходів.

Для вирішення спірних питань, пов'язаних із організацією та проведенням семестрового контролю, оцінювання практик, атестації та визнанні результатів навчання в неформальній та/або інформальній освіті на факультеті створюється апеляційна комісія розпорядженням декана, до складу якої включаються, завідувачі кафедр, науково-педагогічні працівники та представники органів студентського самоврядування. Головою апеляційної комісії призначається декан. Порядок подання та розгляду апеляцій визначається відповідно до р.7 «Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» від 31 серпня 2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішеннями Вченої ради та наказів ректора) <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>

11. Рекомендована література.

1. Конституція України: Основний закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (із змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05. 1997. № 280/97-ВР (із змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією. Козюбри М.І., Барабаш Ю.Г., Бориславська О.М., Венгер В.М., Козюбра М.І., Мелешевич А.А.. К.: Ваїте, 2021. 528 с.

4. Шевченко А. Є. Конституційне та муніципальне право України (у визначеннях та схемах): навч. посіб. [Електронний документ] / А. Є. Шевченко, Д. Л. Вітюк, О. А. Павлюх ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 214 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ» ; т. 98). URL: <https://ir.dpu.edu.ua/entities/publication/c2b2def3-3e07-492d-83a1-600ab4854de2>
5. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за заг. ред. О. В.Батанова, О. В.Марцеляка, А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «Основа», 2020. 672 с.

Інформаційні ресурси.

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс: Муніципальне право. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8929>
2. Верховна Рада України <https://www.rada.gov.ua/>
3. Законодавство України – Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/504/96-вр>
4. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>
5. Міністерство розвитку громад та територій України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/>
6. Офіційний веб-портал Чернігівської міської ради. URL: <https://www.chernigiv-rada.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Чернігівської обласної ради. URL: <https://chor.gov.ua/>